

MUNI
LAW

NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Podzim 2024

Martin Svoboda

Obsah

- Úvod – interaktivní osnova
- Ekonomické znalosti z pohledu studenta
- Současná realita a tržní prostředí (příklady)
- Hospodářská politika

Interaktivní osnova

Domů

MOJE APLIKACE

Garant

Učitel

Školitel

Publikace

doc. Ing. Eva Tomášková, Ph.D.

Národní hospodářství

INFO

Přednášky nebudou streamované.

Vyučující:

Dr. Mgr. Damian Czudek, Ph.D.

doc. JUDr. Michal Janovec, Ph.D.

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.

doc. Ing. Martin Svoboda, Ph.D.

doc. Ing. Eva Tomášková, Ph.D.

Cíle předmětu:

Získat přehled nad vybranými aktuálními otázkami z oblasti národního hospodářství zasahujícími zejména do oblasti finančního práva. Přednášená témata souvisí rovněž s poznatky, které studenti získali v předmětech Sociologie, Politologie a dalších společenských věd.

Národní hospodářství

- ➔ Pár vět k předmětu Národní hospodářství
- ➔ Literatura
- ➔ Přednášky
- ➔ Semináře
- ➔ Zkouška

Operace

- Editovat
- Prohlédnout vše
- Pohled studenta
- Přečtenost
- Hromadné změny
- Kopírování kapitol
- Nastavení práv
- Validace
- Studijní materiály

Průvodce změnami Interaktivních osnov

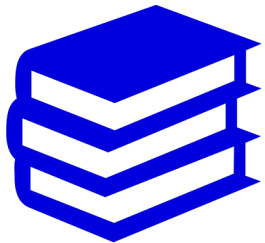

Kategorie ekonomických
znalostí z pohledu studenta
(drobného investora)

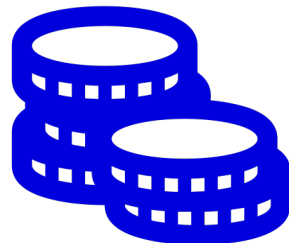

Kategorie ekonomických znalostí z pohledu drobného investora

(A)
Investiční teorie

(B)
Investiční praxe

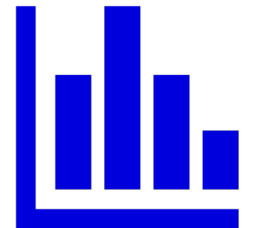
(C)
Investiční psychologie

(D)
Historie finančních kapitálových trhů

(E)
HoPo / Ekonomie
Sociální politika

Kategorie ekonomických znalostí z pohledu **studenta** drobného investora

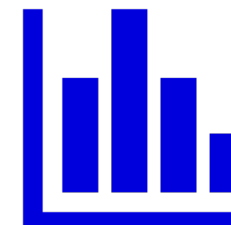
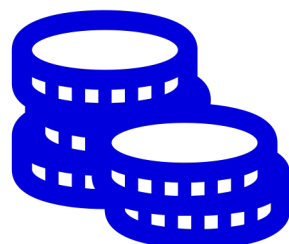
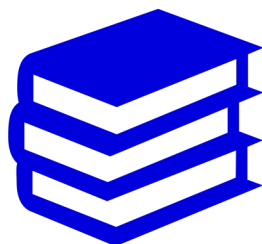
(A)
Investiční teorie

(B)
Investiční praxe

(C)
Investiční psychologie

(D)
Historie finančních kapitálových trhů

(E)
HoPo / Ekonomie
Sociální politika

A. Investiční teorie

Finanční znalosti, které lze získat z technicky orientovaných finančně-poradenských knih, o asset managementu, řízení aktiv nebo jiných zdrojů.

Odpovědi na otázky typu

- Co je to akcie? (jednoduchá úroveň)
- V čem u finančního produktu A, B nebo C spočívá riziko protistrany?
- Co stojí za konceptem durace u dluhopisů? (složitá úroveň).

Oblast jednoduché nebo pokročilé finanční matematiky.

B. Investiční praxe

Znalosti a zkušenosti s finančními službami, jejich různorodými zájmovými konflikty, obchodními zájmy, poplatkovými strukturami a specifickými riziky.

banky

online
brokers

pojišťovací
makléři

krypto
burzy

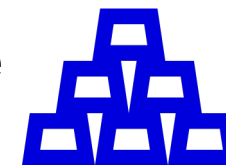
pojišťovny

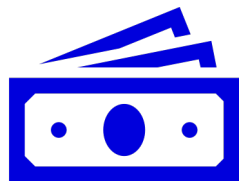
finanční
poradci

poskytovatelé
úvěrů

obchodníci s
drahými kovy

investiční
společnosti

správci
majetku

realitní
makléři

znalost
daní

MVV370K Osobní finance pro neekonomy

MVE012K Poradenství na finančních trzích

C. Investiční psychologie

Znalosti o typických myšlenkových chybách a kognitivních zkresleních, kterým jsme všichni v různé míře vystaveni při našich finančních rozhodnutích.

Fascinující výzkumný směr **behaviorální finance** – spojení mezi empirickou psychologií a finanční ekonomii – poskytl v posledních 30 letech významné poznatky k rozvoji této oblasti.

Behaviorální finance

Motto: Ne všichni tržní účastníci (investoři /spekulanti) se chovají zcela racionálně

Od 70-tých let došlo příliš často k tomu, že se velké finanční sumy alokovaly (a následně ztratily) do teoreticky velmi dobře zdůvodněných modelů, protože velké množství manažerů fondů se na to spoléhalo.

Došlo k oddělení menšiny od akademického main streamu, která se rozhodla vybudovat nový přístup k všeobecné ekonomické teorii, a především k financím, ne podle vzoru modelů z fyziky, ale podle vzoru psychologie a sociologie a počet jejich přívrženců roste s každou novou tržní katastrofou způsobenou použitím starých modelů.

Tento pragmatický přístup ve finanční vědě se označuje jako Behavioral Finance.

MVV4168K Investiční strategie - behaviorální finance pro neekonomy

D. Historie finančních a kapitálových trhů

Dějiny finančních a kapitálových trhů za posledních přibližně 200 let, včetně znalostí o dlouhodobých historických výnosech a rizicích jednotlivých tříd aktiv (tzv. Asset Class).

Typické finančně poradenské příručky poskytují jen povrchní informace a tyto jsou často jednostranně zkreslené nebo nesprávné.

Většina drobných (retailových) investorů se s touto kategorií ekonomického vzdělání téměř nezabývá, přestože právě tato oblast je pro úspěšné investování nejvíce užitečná.

Inflačně očištěné výnosy nejdůležitějších tříd aktiv

Období 1900-2022 (123 let) a kratší

Období	Akcie / globální (USD)	Rezidenční nemovitosti / globální	Dlouhodobé státní dluhopisy / globální (USD)	Peněžní trh (USD)	Zlato (USD)	Komodity (USD)
1900-2021 (122 let)	5,0 % p.a.	2,4 % p.a.	1,9 % p.a.	0,7 % p.a.	0,7 % p.a.	0,4 % p.a.
1983-2002 (20 let)	7,1 % p.a.	3,8 % p.a.	8,3 % p.a.	2,4 % p.a.	-4,6 % p.a.	-2,7 % p.a.
2003-2022 (20 let)	6,0 % p.a.	3,5 % p.a.	2,7 % p.a.	-1,3% % p.a.	6,2 % p.a.	1,1 % p.a.

E. Hospodářská politika (Ekonomie)

Znalosti o hospodářské, makroekonomické a sociální politice.

Investoři získávají informace z ekonomických rubrik novin, ekonomických časopisů, ekonomických televizních programů a odborných knih.

Stále více se prosazují sociální média, která informují o hospodářských a ekonomických tématech – především na YouTube.

Drobný retailový investor

Investuje na vlastní pěst a většinou nikdy neměl dostatek znalostí a odbornosti v prvních čtyřech oblastech (A-D).

Pátá oblast - hospodářská politika (E) - je pro trvalý úspěch v investování na kapitálových trzích nebo v oblasti nemovitostí nedůležitá.

Paradox: většina drobných retailových investorů věnuje nejvíce času studiu a znalostem právě v oblasti (E), více než všech čtyřech ostatních oblastech dohromady – je to pravděpodobně proto, že tato oblast je více zábavná a méně technicky zaměřená.

Proč jsou hospodářské a makroekonomické informace pro investory většinou zbytečné a často dokonce velmi škodlivé?

...pokud se investiční rozhodnutí drobných (retailových) investorů opírají hlavně o tyto informace?

Zdůvodnění

V běžných ekonomických informacích je poměrně slabý vzájemný vztah mezi danou informací a událostmi na kapitálových trzích v následujících 12 měsících nebo 20 letech

Pokud tento vztah vůbec existuje, probíhá často opačným směrem, než si pocitově myslíme

Šířitelé těchto informací nám chtějí vnutit své přesvědčení

MUNI LAW

„Člověka nikdy
plně nepřesvědčíte,
že se mýlí -
to dokáže jen realita.“

Co mohou udělat vlády, které chtějí
vydat více peněz, než mají k dispozici ?

Co mohou udělat vlády, které chtějí vydat více peněz, než mají k dispozici ?

Zvýšit daně

Vést loupeživé války

Přijmout úvěry

Tisknout peníze

Jak se stát může zbavit dluhů?

Jak se stát může zbavit dluhů?

Hospodářský růst a
daňové příjmy

Finanční represe a
chladná progrese

Reset - nový restart
systému - státní
bankrot s následnou
měnovou reformou

Zabití věřitele

Může náš stát zbankrotovat?

Nemůže!!!

Pokud má stát kontrolu nad vlastní měnou, může s ní manipulovat.

Jaký bezrizikový úrok je v současnosti možné dosáhnout?

MUN
LAW

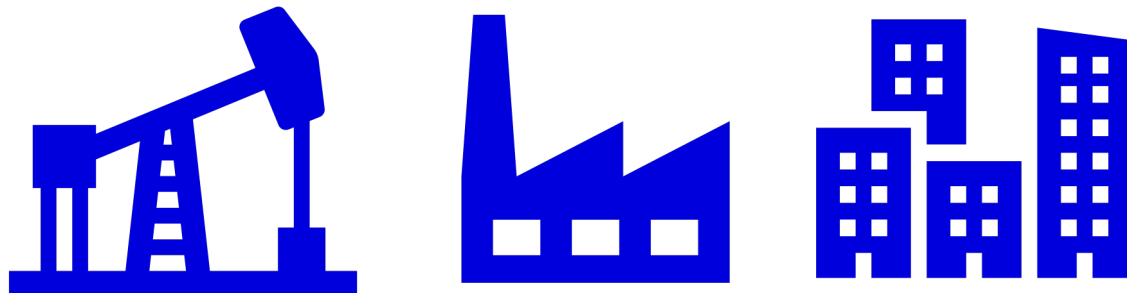
4,25 %
2T repo sazba

5,25 %
lombardní sazba

3,25 %
diskontní sazba

Národní hospodářství

Veškeré činnosti hospodářského charakteru realizované na konkrétním státním území za účasti všech výrobních faktorů.

Výrobní faktory

Půda – je produkt a součást přírody, je vzácná, nereprodukovatelná, kvantitativně omezená, přírodní zdroje – nerosty, drahé kovy (pozemková renta je důchod plynoucí z půdy)

Práce – lidská činnost, která přeměňuje přírodní zdroje v užitečné statky (cena za práci je mzda či plat)

Kapitál – je výsledkem předchozí činnosti – akumulované úspory přeměřené v investice (výsledkem použití kapitálu je zisk nebo úrok)

MUNI
LAW

Hospodářská politika

Národní hospodářství

Hospodářská politika

Přístup státu k ekonomice své země, jedná o záměrnou, praktickou činnost státu.

VLÁDA NAVRHUJE STÁTNÍ ROZPOČET A V DEMOKRATICKÉ SPOLEČNOSTI JEJ PŘEDKLÁDÁ PARLAMENTU KE SCHVÁLENÍ; MŮŽE NAVRHOVAT NOVÉ DANĚ, SNIŽOVAT (ZVYŠOVAT) DANĚ STÁVAJÍCÍ ATD.

CENTRÁLNÍ BANKA S OHLEDEM NA INFLACI, RESP. KURZ DOMÁCÍ MĚNY, MŮŽE SNIŽOVAT (ZVYŠOVAT) ZÁKLADNÍ ÚROKOVÉ SAZBY, PŘÍP. OVLIVŇOVAT SVÝMI NÁSTROJI VÝŠÍ KURZU.

ANTIMONOPOLNÍ ÚŘAD ZASAHUJE V PŘÍPADĚ PORUŠENÍ HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE KUPŘ. KARTELOVÝMI DOHODAMI, KTERÉ UZAVŘELI VÝZNAMNÍ PRODUCENTI ATD.

Hospodářská politika: teoretická disciplína

Teoretická HP je zaměřena na analýzu probíhajících jevů, pro které následují návrhy opatření na jejich řešení pomocí konkrétních nástrojů.

O tom, jakých nástrojů bude použito, kdy a za jakým účelem, rozhoduje převažující teoretické zázemí, ze kterého vláda (stát) čerpá.

Jestliže např. dojde k deficitu veřejných financí, může být tento schodek anulován buď zvýšením daní, nebo snížením veřejných výdajů, resp. oběma způsoby.

HP vychází z ekonomické teorie

Především z makroekonomie

Přebírá však také mnoho poznatků z oblasti politiky, politologie, práva a veřejné správy.

HP je hraniční disciplínou mezi ekonomii a politologií: z hlediska ekonomie zkoumá možnosti realizace zájmů jednotlivých ekonomických subjektů; z hlediska politologie formuje a vytváří komplexní a ucelený hospodářsko-politický systém.

HP je poměrně mladou disciplínou

Začala formovat až ve 30. letech minulého století a vnikly dva hlavní směry

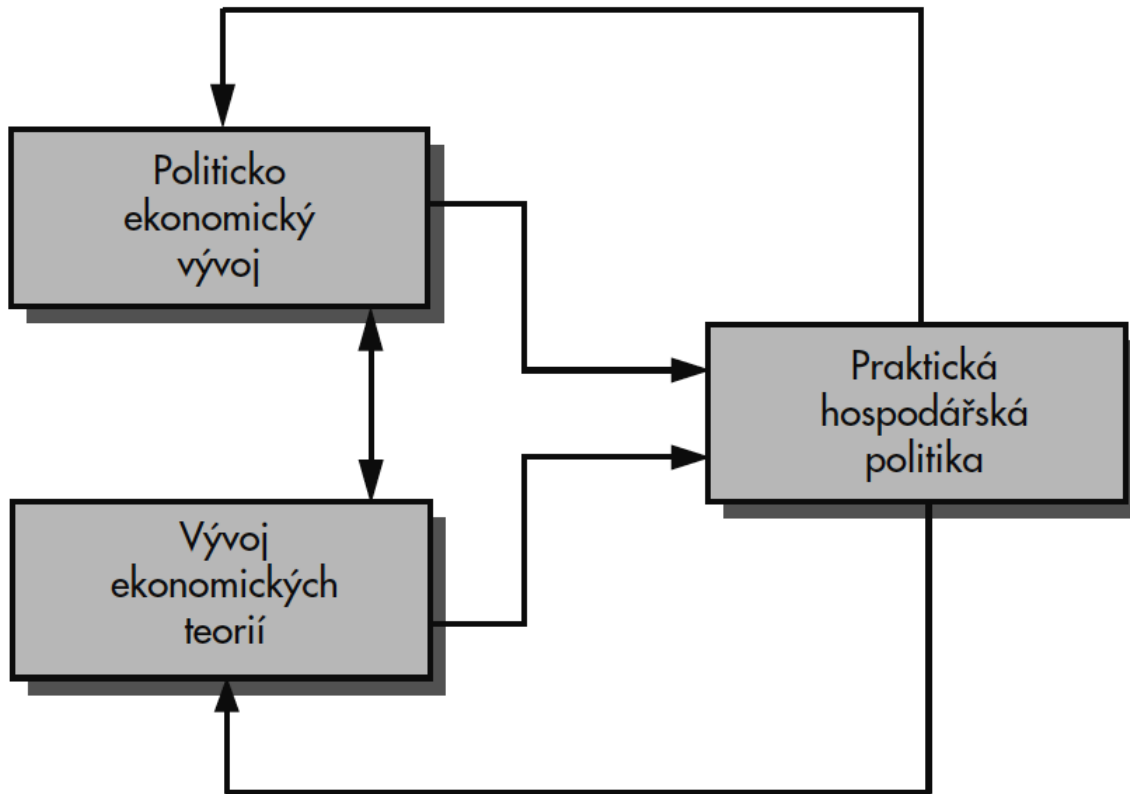
Anglo-americký směr, který chápe hospodářskou politiku především jako krátkodobou konjunkturální politiku.

Hlavním představitelem byl J. M. Keynes.

Kontinentální směr, který vnímá hospodářskou politiku jako konstitutivní, systémovou činnost státu.

Hlavními reprezentanty tohoto proudu jsou W. Eucken a L. Erhard.

Postavení praktické hospodářské politiky

- HP jako samostatná vědní disciplína se nachází na pomezí ekonomické teorie a hospodářské praxe.
- Je vždy formulována na základě určitého ekonomického směru, jehož myšlenky politici zastávají.
- Spočívá ve využívání jim svěřených či jinak získaných pravomocí a prostředků k dosahování určitých ekonomických cílů.

Nositelé HP

Státní i nestátní instituce, neformalizovaná skupina, jednatel

Zákonodárné instituce (parlament)

Vládní instituce (vláda, ministerstva či jiné státní instituce, např. celní a daňové orgány, živnostenské úřady)

Centrální (emisní) banka jako nositele měnové politiky

Instituce vytvářející tržní prostředí a dohlížející na jeho kvalitu (antimonopolní úřady)

Soudní instituce, jež zaručují vymahatelnost zákonem stanovených pravidel

Instituce protivážných sil či nositelé vlivu, které sice nepatří k formální organizaci hospodářské politiky, ale přímo či nepřímo ji ovlivňují (odborníky, organizace zaměstnavatelů, politické strany apod.).

Nástroje HP

Můžeme členit z různých hledisek podle:

úrovně působení na nástroje makro a mikroekonomické

charakteru vlivu na nástroje přímé a nepřímé

oblasti působení (nástroje měnové, fiskální atd.)

způsobu ovlivňování na selektivní nástroje a nástroje plošné

působení na vývoj vztahů mezi účastníky trhu na nástroje systémtvorné a nástroje běžné
HP

Nástroje hospodářské politiky

Jsou propojeny s cíli hospodářské politiky

Euckenovo pravidlo - zabezpečení maximální stálosti hospodářské politiky tak, aby opatření státu byla pro ekonomické subjekty co nejvíce předvídatelná a průhledná a vyvolávala v nich důvěru

Tinbergenovo pravidlo - je nutné disponovat tolika nástroji, kolik cílů si daný stát v oblasti hospodářské politiky zvolí, neřeší ale problém přiřazení jednotlivých nástrojů k cílům

Mundellův princip - ke každému cíli přiřazený takový nástroj, který má na něj největší vliv

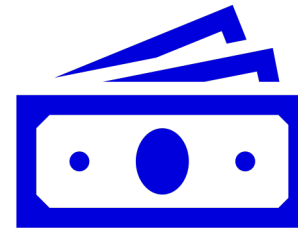
Meadeho princip zodpovědnosti - požaduje, aby za každý makroekonomický cíl byla zodpovědná jediná státní instituce

Typy hospodářské politiky

Expanzivní hospodářská politika

Oživit ekonomický růst

Restriktivní hospodářská politika

Stabilizace ekonomiky

- snížit inflaci
- odvrátit přehřátí ekonomiky
- zastavit zadlužování státu

Podstata hospodářské politiky

- Hospodářská politika je konkrétní jednání státu, kterým je ovlivňována hospodářská situace v širokém národním měřítku.
- **Dříve:** HP = dosažení maxima společenského blahobytu
- **Dnes:** HP se utváří na základě střetu názorů politických stran a lobby, byrokracie a reakce na konkrétní hospodářskou situaci

Oblasti hospodářské politiky

Makroekonomická HP (stabilizační)

fiskální (rozpočtová)

měnová (monetární)

vnější hospodářská

důchodová

Mikroekonomická HP

politika ochrany hospodářské soutěže

strukturální politika

regionální politika

politika redistribuční a důchodová

sociální politika

Členění hospodářské politiky

fiskální (rozpočtová)

- soustava veřejných rozpočtů
- mimorozpočtové fondy
- rozpočty vládních neziskových organizací, veřejných podniků ve veřejném sektoru

monetární

- provádí ČNB
- ovlivňuje *peněžní zásobu* nebo *úrokové sazby* s cílem stabilizovat ekonomiku

důchodová

- zahrnuje různé formy regulace mezd
- sociální politika

vnější měnová

- souvisí s zahraničním obchodem
- přímé nástroje (clo, kvóty, neviditelné překážky obchodu - hygienická nařízení, normy)
- nepřímé nástroje (intervence na devizových účtech)

Netržní činnosti státu

legislativní

alokační

- jedná se o snahu státu **efektivně alokovat** finanční prostředky

redistribuční

- dosáhnout větší **spravedlivosti** v rozdělování
- redistribuce se zajišťuje zejména:
  - nepřímo prostřednictvím progresivních daní
  - vyšším zdaněním některého zboží
  - přímo prostřednictvím adresných peněžních transferů

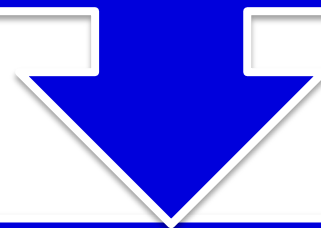
regulační

stabilizační

- jsou důsledkem makroekonomických příčin selhání trhu

Selhání hospodářské politiky

Vládní selhání jsou označením stavu, kdy vládní rozhodnutí způsobují poruchy v přirozeném vývoji tržního mechanismu.

Základní oblasti vládních selhání:

zájmy a
schopnosti politiků
a byrokracie

časová zpoždění v HP

- informační zpoždění
- politická zpoždění
- reakční doba

souvislosti
hospodářského a
politického cyklu

vztah politiků k
ekonomické teorii

nevyužití
politického
kapitálu

Hierarchie cílů hospodářské politiky

Cíle hospodářské politiky

Základní cíl = Maximalizace společenského blahobytu

Základní společenské cíle

Tradiční cíle hospodářské politiky:

- vyvážený a stabilní ekonomický růst
- nízká míra nezaměstnanosti
- nízká a stabilní inflace
- vnější rovnováha

Magický čtyřúhelník

Maximalizace společenského blahobytu

Je základním deklarovaným vrcholovým cílem, ke kterému směřuje veškeré úsilí o zdokonalování fungování hospodářsko-politického systému ve společnosti.

Blahobyt nelze zúžit jen na materiální stránku problému, ale že pod něj musíme zahrnout i kulturu, zvyky, tradice země apod.

Základní společenské hodnoty (cíle)

Jsou

nedílnou součástí
společenského
blahobytu

mezi ně řadíme:

- svobodu
- spravedlnost
- jistotu
- pokrok
- nezávislost
- demokracii
- racionalitu

Dále se jedná o:

- ochranu stabilního
právního a
institucionálního
rámce
- ochranu základních
práv a svobod
- zajištění sociálního
smíru apod.

Magický čtyřúhelník

Čtyř klíčových ekonomických cílů (ekonomický růst, nízká nezaměstnanost, nízká a stabilní inflace, vnější rovnováha) hospodářské politiky je někdy velmi obtížné dosáhnout současně.

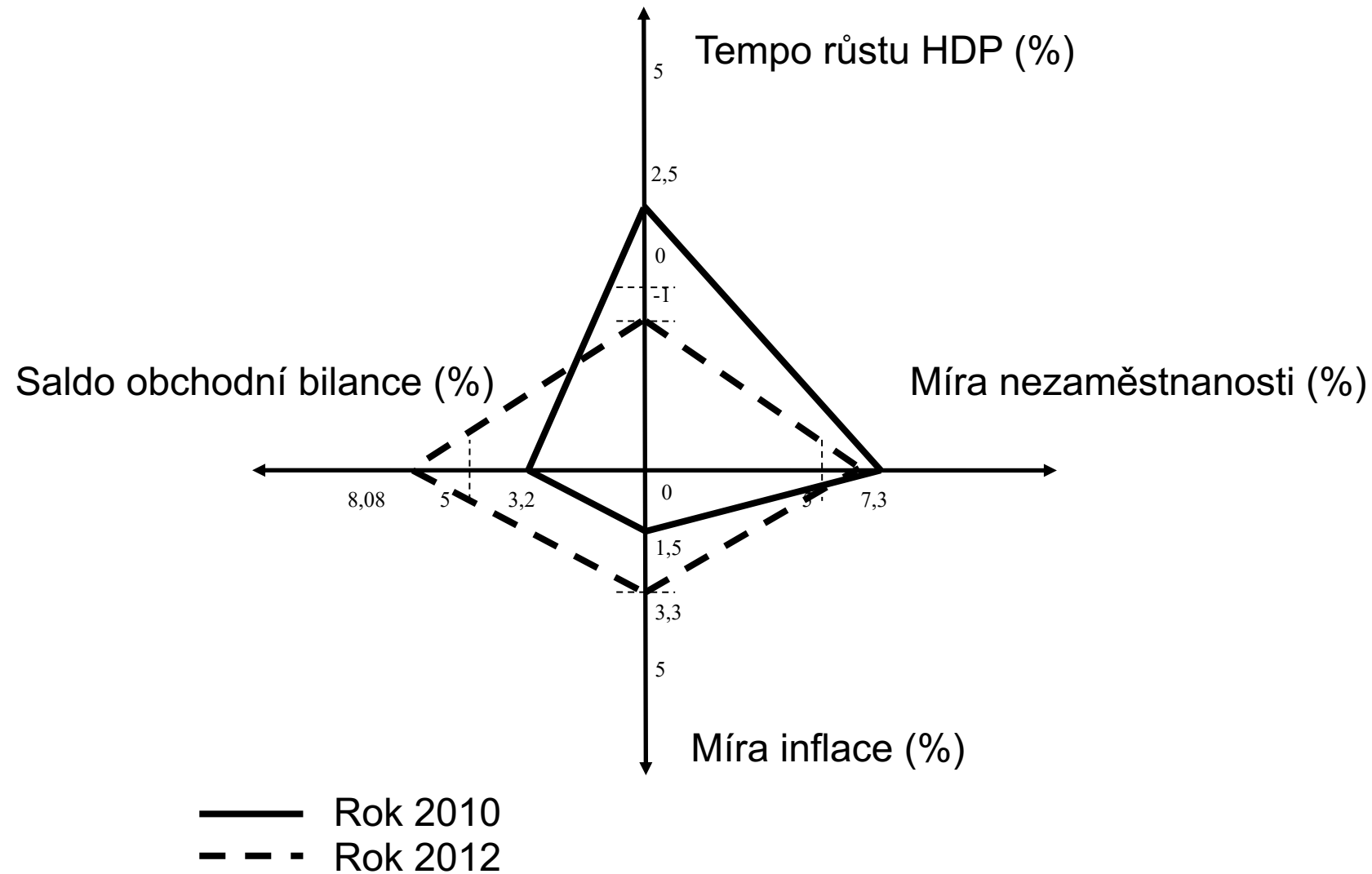
Běžně se stává, že dosažení jednoho cíle vede ke ztrátě cíle jiného.

Z těchto důvodů hovoříme o tzv. magickém čtyřúhelníku hospodářsko-politických cílů.

Magický čtyřúhelník je velmi jednoduchý a přehledný způsob grafického zachycení základních cílů.

Je třeba si však uvědomit, že se nejedná o nějaký důležitý nástroj makroekonomické analýzy, jako spíše o názornou pomůcku při výkladu této látky.

Magický čtyřúhelník

Ekonomický růst

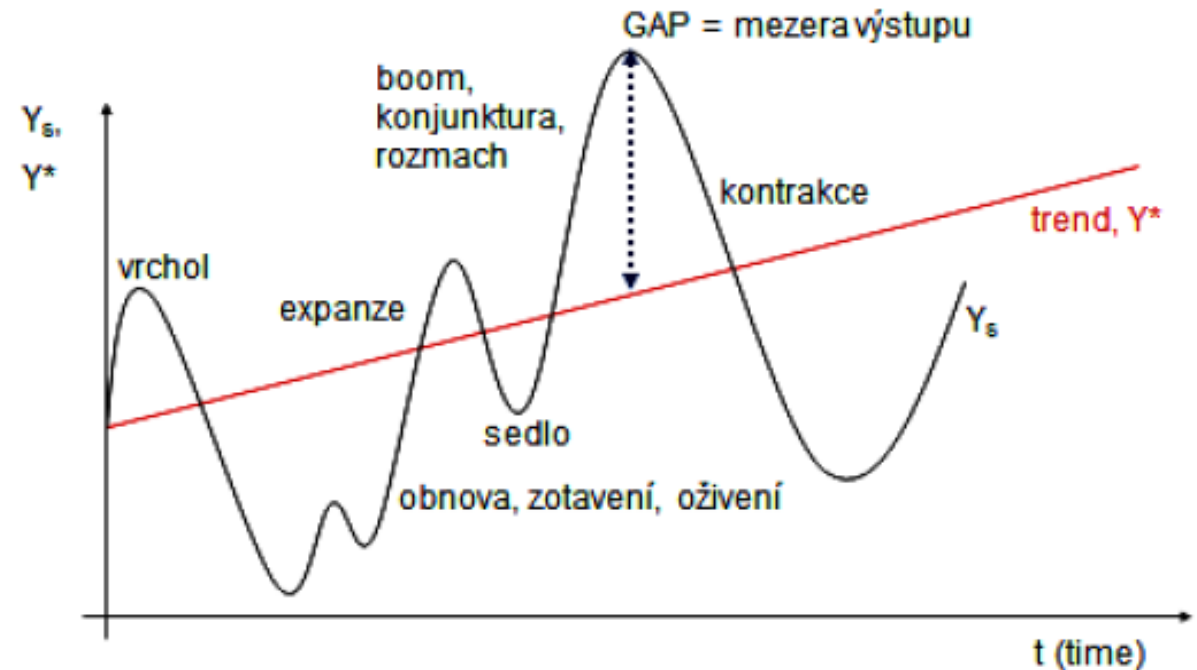
- zvýšení reálného potenciálního produktu v čase
- Hlavní zdroje ekonomického růstu:
  - růst výrobních faktorů (zejména práce a kapitál),
  - růst celkové produktivity výrobních faktorů, kterou zapříčiňují faktory jako vzdělání, inovace, technologie, úspory z rozsahu, vědecký pokrok apod.

Hospodářský cyklus

Pravidelné kolísání vzestupu a poklesu ekonomiky

Teoretické přístupy:

- Monetaristická teorie cyklu
  - Příčina: oscilace tempa růstu peněžní zásoby (úrokové sazby)
- Reálná teorie cyklu
  - Příčina: investiční či inovační vlny

Výkyvy ekonomiky

Z hlediska charakteru cyklu

- Strukturální výkyvy (pouze některá odvětví)
  - změna preferencí spotřebitelů
  - změna vzácnosti ekonomických zdrojů
  - nové technologické poznatky
- Cyklické výkyvy (hospodářské cykly)
  - celkový pokles ekonomiky (produkce a zaměstnanosti)

Výkyvy ekonomiky

Z hlediska času

Kitchinovy cykly

- Až 40 měsíců – sezónní události (např. vliv počasí v zemědělství)
- důvod: zásoby

Juglarovy cykly

- 8 – 10 let
- důvod: investice do fixního kapitálu a jejich amortizace

Kondratěvovy cykly

- cca 50 let
- důvod: změny výrobních technologií, politické události, klimatické změny, investice do infrastruktury

Výkyvy ekonomiky

První vlna – souvisí s průmyslovou revolucí, zejména s vynálezem parního stroje.

Druhá vlna – souvisí s rozvojem železnic, lodní dopravy a těžkého průmyslu.

Třetí vlna – je spojena s vědecko-technickou revolucí.

Čtvrtá vlna – souvisí s rozvojem elektronického průmyslu.

Pátá vlna – současná, značí ji informační revoluce, mikrotechnologie.

Příčiny výkyvu ekonomiky

vnější

- nárůst cen základních vstupů na světových trzích
- nedostatečné informace
- politicko-společenské příčiny
- neadekvátně prováděná hospodářská politika vlády
- nerovnoměrné tempo růstu obyvatelstva
- přírodní katastrofy
- psychologické příčiny aj.

vnitřní

- úspory mzdových nákladů podniků (zaostávání poptávky za nabídkou)
- nestabilita investičních výdajů (výkyvy v agregátní poptávce)

Konjunkturní indikátory

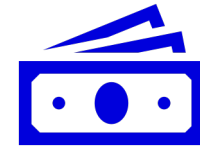
předstihové indikátory

počty přijatých zakázek
počty vydaných stavebních povolení

současné indikátory

reálný HDP
míra nezaměstnanosti
ceny výrobců

zpožděné indikátory

mzdy
spotřebitelské ceny

Přístup státu (vlády) k ekonomice své země. Vláda využívá svěřené či jinak získané prostředky a pravomoci k dosahování předem určených ekonomických (a v širších souvislostech i společenských) cílů za pomoci celé řady nástrojů. Kromě toho můžeme chápat hospodářskou politiku jako samostatnou vědní disciplínu, která se v důsledku rostoucí role státu ve společnosti oddělila od makroekonomie prakticky až v polovině 20. století – J. M. Keynes je pokládán za jejího zakladatele. Praktická hospodářská politika má historii mnohem staršího data – začíná prakticky ve chvíli, kdy se vlády (vládci) snaží využít svou moc k tomu, aby získaly určitá privilegia a přestávají být rovnoprávnými tržními subjekty. Přístup vlád k hospodářské politice je možno rozdělit do dvou základních směrů, pro které se vžily názvy: liberální hospodářská politika a intervencionistická hospodářská politika. Mezi směry propagující liberální hospodářskou politiku patří teoretické učení fyziokratů, klasický liberalismus a tzv. renesance neoklasicismu vyústující v monetarismus, mezi směry propagující spíše intervencionistickou hospodářskou politiku pak učení merkantilistů, škol vycházejících z učení J. M. Keynese a snahy o využití konceptu plánování. Charakter přístupu státu k ekonomice lze charakterizovat pomocí různých kritérií. Za základní členění hospodářské politiky je považováno dělení na makroekonomickou a mikroekonomickou. Makroekonomická hospodářská politika působí zejména v oblasti makroekonomické rovnováhy a efektivity využití zdrojů – cíle představuje tzv. magický čtyřúhelník. Z hlediska dosažení celkové rovnováhy rozlišujeme opatření na straně agregátní nabídky a agregátní poptávky. Mikroekonomická hospodářská politika je zaměřena na zvyšování efektivity při alokaci zdrojů a bývá někdy nazývána politikou doplňující makroekonomickou hospodářskou politiku.

Zdroje

- Blažek, J., Kerlinová, A., Kubíček, J., Tomášková, E. a Tomšík, V. Národní hospodářství. Brno: Masarykova univerzita, 2019.
- BLAŽEK, J., KERLINOVÁ, A. TOMÁŠKOVÁ, E. Ekonomika veřejné správy, 2016.
- Holman, R.: Ekonomie. Praha: C. H. Beck, 1999.
- Holman, R.: Mikroekonomie. Praha: C. H. Beck, 2007.
- Švarcová, J.: Ekonomie stručný přehled. Praha: CEED, 2016.
- MANKIWI, N. Gregory. Zásady ekonomie. Praha: Grada, 1999. Profesionál. ISBN 80-7169-891-1.
- ŽÁK, M.: Hospodářská politika. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. ISBN 80-86730-04-2.